

Tangoskor och stegjärn

- *glimtar från en semester i Patagonien december 2003*

Matad med 1930-talets Buenos Aires sedan barnsben, var det med viss spänning jag steg av planet. Vet inte mer om vad som hänt med staden sedan dess, än att den har vuxit till en jättestad med ca 13 miljoner invånare. Den var kanske fulare och lugnare än vad jag hade tänkt men hade väldigt fina parker och en kyrkogård som inte gick av för hackor. Alla Argentinas fina familjer har sina gravkor där och det var en upplevelse att gå i denna "stad".

Dessto mer 1930-tal var det på kvällen när vi besökte "La Ventana". Där fick vi se en show som man sent kommer att glömma. Ett antal äldre gentlemän, spelglada Brylkrämskunder som "jazzade" tango som gudar. Att säga att det var en fröjd att se dem är att uttrycka sig försiktigt. Lägg därtill de dansanta paren som steg fram ur 30-talet med en virtuositet som gör att man insåg att det är mer realistiskt att bestiga Torres de Paines högsta torn än att börja dansa tango på "La Ventana".

Nu var ju inte detta en tangoresa utan en vandringsresa, vilken startade när vi verkligen landade i Patagonien efter en 3½ timmas flygresa. Patagonien kallas ibland Sydamerikas Sibirien och har varit en del av kontinenten som inget invandrande folk funnit alltför attraktiv. Inget guld eller silver bara en ökenartad slätt och höga ogästvänliga berg, som stupade i havet i väst. Dock har några härdiga indianstammar levt där nere under tusentals år. Ända tills de vita kom för 500 år sedan med mässling och välmenande civilisationsidéer. Den lilla folkspillra som återstod efter det, sköts av under 1800-talet eftersom indianerna aldrig tänkt tanken att ett djur som betade på Pampas kunde ägas och därför sett fårfarmarnas får som ett gott tillskott vid jakten på kött.

Patagonien har aldrig varit tätbefolkat och är fortfarande ett ytterst glesbefolkat område av södra Argentina och Chile. Får- och turistskötsel är bland de viktigare försörjningskällorna. Vi var 14 svenskar plus en svensk guide som togs om hand av lokala guider. Det kommer nog att dröja innan man kan klaga över att Patagonien är nedtrampat av turister. Det stora turistcentrat vid Andernas fot heter Calafate och har några tusen invånare. En annan ”hot spot”, vid foten av Fitz Roy-massivet, El Chaltén, har 350 bofasta och en besöksström på 25.000 om året (Jfr Axmar Bryggas fiskkrog i Hamrånge som har 50.000 besök per år)

Buenos Aires har världen bredaste gata ”9 Juli Avenyn”, rakt igenom stan. Så varför skulle inte El Chaltén kunna ha en aveny med samma namn rakt igenom stan?

Under vår resa besökte vi två av Patagoniens mest berömda nationalparker, ” Los Glaciares ” i Argentina och ” Parque Nacional Torres del Paine” i Chile. Ska man tala om en röd tråd eller ett tema under resan så var det glaciärer. 11 av resans 16 dagar såg vi glaciärer på avstånd eller hade närkontakt; som sista dagen i El Chaltén då de som ville, gjorde en glaciärvandring på Viedmaglaciären. Den glaciären var, liksom alla andra vi var i kontakt med, en utlöpare från det Södra Patagoniska Isfältet, som sträcker sig över 60 mil på längden och åtskilliga på bredden och är den 3:dje största ismassan i världen efter Antarktis och Grönlands inlandsisar. Det var en heldagsutflykt, först med båt på Lago Viedma mellan isbergen till glaciärkanten, sedan vandring på klipporna upp till iskanten och till sist efter att ha passerat genom en naturlig isgrotta tog vi på oss våra 12-taggade stegjärn och knallade upp i ett landskap som liknade Andernas fast helt i is. Med en färgskala från snö vitt till djupblått och moränbrunt målades ett fantastiskt landskap upp för oss i den gassande solen.

Vi hade två glaciärguider med, men fick gå individuellt utan rep emellan oss. Vissa passager utefter djupa blå sprickor och ”kamturer” hade nog inte uppskattats av alla, men stegjärnen gjorde nog denna vandring väl så säker som vissa delar av vår mer marknära vandring andra dagar.

För de flesta av oss var detta premiär, men ingen ångrade sitt val. Vilken dag!

Det var som sagt inte den enda dagen i närheten av en glaciär. Vid en annan båttur utmed Grey-glaciären i Chile fascinerades vi av mörkblå isberg och glaciärkanter som såg ut att vara gjorda av blå och vit polkagrismassa.

- Att sedan vår svenska guide var expert på glaciärer gjorde ju inte saken sämre.

”Patagonien - i upptäckarnas fotspår” hette resan och det blev en annan röd tråd under vår resa. Mats, som vår guide hette, läste ”godnattsagor” för oss varje kväll ur den svenske upptäcktsresanden Carl Skottsbergs bok som skildrar dennes två år långa resa med båt från Eldslandet längs Chiles fjordkust och sedan hans väg tillbaka på häst öster om Anderna för hundra år sedan. Ett uppskattat inslag som dessutom gav perspektiv på fältmässigheten under vår egen resa. I Buenos Aries hamn hade vi besökt ”Uruguay”, den båt som räddade Otto Nordenskjöld och hans män under hans expedition till Antarktis 1902-1903. Nordenskjöld hade också ägnat mycket tid åt att utforska Patagonien och vi passerade sjöar som hette Nordenskjöld, Skottsberg och Dickson. I dessa trakter hittar man också Uppsalaglaciären.

Vår grupp spände åldersmässigt över 28 år med 39-åriga guiden Mats som yngst i gänget. Alla i gruppen var vana att resa och vandra, och länder som Peru, Nepal, Mongoliet, Nya Zeeland, Kina var ingen ensam om att ha besökt. Ingen ”stridis” i gruppen, men några ville gå lite raskare och andra lugnare, men det var inga problem som dagarna var upplagda.

Packningen var lätt, för det vi behövde för middagen och natten tog hästarna. Eva och ”Mörka Gunnel” prövade även på att rida, vilket var ganska tufft i den terrängen. Sten gick med tre kameror på magen och hittade ständigt Bilder. Pär och Anna låg på magen för att få Jungfruns tofflor och Vattenfallsblomman ur rätt vinkel. Kina och jag spanade in en Patagonisk rödräv under tre kvart. Under andra kvarten var vi rätt övertygade om att det var en puma. För en geolog fanns det hur mycket som helst att se, det lärde oss Mats. För våra gamla vandringskompisar Lennart och Brita och oss fanns det mycket att jämföra med från våra tidigare vandringsturer i Europa.

Andra fann kondorens flykt mest fascinerande. Ibland kunde vi se ett dussin sväva över oss. Anledningen fanns det delade meningar om.

- Vi var en grupp av 15 individualister, som hade trivsamt ihop.

Är Patagonien en exotisk plats på jorden? För oss från en nordlig del av världen med svala somrar kändes vädret välbekant och det gjorde att man blev lite årstidsvill. Om man åker ner till varmare länder under vintern från Sverige så är man i ett varmt klimat och det är osvenskt. Man vet mycket väl att man är långt bort och att hemma ligger snön.

Här var det svensk ljus sval sommar och man kände sig förflyttad inte 1000-tals mil bort utan 6 månader bort. Landskapet gav klara associationer till norra Skandinavien vilket förstärkte känslan. Men hos oss finns inte en oändlig brun ökenlik slätt åt öster och trots vissa vyer av svensk fjälltyp så var det ingen tvekan om att man befann sig långt från våra hemtrakter. Och björken var ersatt av sydbok. Den silade solljuset på ett underbart sätt. De ”torn” (torres) som gjort området känt och sticker upp sina lodräta granitpikar 1000 meter ovan närmaste planare mark har blivit en lockelse för all världens alpinister, som räknar dem bland de svåraste som finns att bestiga. Våra lokala guider som lugnt och tryggt tog oss runt på våra vandringar var också våra kockar och allt-i-allon. De tillhörde de ”bergtagna” och deras egentliga liv levdes i samvaro med andra ”bergtagna” som bodde som nomader och flyttade mellan sina försörjningsställen. Deras liv koncentrerades på berg - att besegra bergen, att minnas och planera nya bestigningar. Familj? Ja, farfar kunde vara den Förste Store Glaciärklättraren, som i Fernandos fall.

Fernando leder vår dagsutflykt från tältlägret vid Rio Tunuel

Vi nöjde oss med att betrakta Torres del Paine utan att avundas dem som just försöker bestiga mittentornet bakom våra ryggar. Vi kände oss duktiga nog som klämt tusen höjdmeter med blockterräng den sista branta delen. Den natten sov vi gott i våra tält efter 10 timmars promenad och middag i refugions matsal. Den bestod som oftast av soppa, kyckling och fruktsallad med Vin/öl.

De sista dagarna kommer på alla resor, så även på denna. Vi hade många anledningar att känna oss nöjda med hur resan utvecklats. Vädret, som i detta fall var något av det viktigaste för en lyckad tur, hade varit rent otroligt fint. Vi hade räknat med i bästa fall en fin dag per vecka. Här hade vi haft en halv regndag på hela resan! Ovanligt lugnt (det blåser alltid västlig vind, oftast hårt) och mycket sol. Anderna har i praktiken alltid moln liggande över topparna och chansen att få se hela siluetten av ett berg är liten, men även där hade vi mer tur än man kan begära.

Vad som kändes lite snopet nu var att vi aldrig fick se Stilla havet, det låg ju praktiskt taget runt hörnet. Hörnet...ja Hornet och Eldlandet kändes nu också "snubblande nära" - en timmas flygresor bara.

Men man kan ju inte få allt...

"Som en liten bonus ska vi försöka hinna ner till Molydongrottan på vägen tillbaka", sa Mats när vi skulle fara från Chile. Vi log förhoppningsfullt.

Vi hann uppsöka denna klassiska grotta i Patagonien där författaren Chatwin letade efter skinnbitar och ben efter molydonen, en forntida utdöd sengångare. Det var på 1970-talet. Men en svensk forskare Erland Nordenskiöld, hade redan grävt ut grottan i början av 1900-talet. En grann grotta som gröpts ur av havet. Samma Stilla hav som vi nu på samma gång fick en glimt av i form av en av hundratals fjordar som Chiles kust består av!

När vi skulle stiga på planet till Buenos Aires i Calafate sa Mats: "Som en liten bonus så kommer planet att landa på Eldlandet på vår flight till Buenos Aires". Snacka om passagerare som blev glada! Vad gör ett par flygtimmar extra om man får se Eldlandet? Vädret var på vår sida och vi kunde se Magellans sund och sedan landa i Ushuaia. Under en halv timma befann vi oss vid Världens Ände och det kändes överkligt.

Eldlandet!

Sedan återstod resan norröver; 115 Latitudgrader!

Har man nu åkt så lång man kan, om man varit vid Världens Ände?*)

*) Man får inte glömma Trosa i det här sammanhanget.